

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๑

วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลแพ่ง

ด้วยเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๑ พรรคประชากรไทยได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ มีมติให้ นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน พ้นจากตำแหน่งกรรมการบริหารพรรค เพื่อให้ นายทะเบียนตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคดังกล่าว ภายใน ๓๐ วัน ซึ่งจะครบกำหนดในวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ นายวัฒนา กับคณะ มีหนังสือขอให้ นายทะเบียนระงับการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคตามที่พรรคประชากรไทยได้แจ้งต่อนายทะเบียน ต่อมาศาลแพ่งมีหมายห้ามชั่วคราว ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ห้ามประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะ นายทะเบียนพรรคการเมืองจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการเป็นกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยของ นายวัฒนา กับคณะรวม ๑๒ คน จนกว่าศาลจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า หมายห้ามชั่วคราวของศาลแพ่งดังกล่าว ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีมติให้ นายธีรศักดิ์ วรรณสุต ประธานกรรมการการเลือกตั้ง นำเรื่องพร้อมเอกสารประกอบการพิจารณาเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

ศาลแพ่งได้ยื่นคำชี้แจงว่า ขณะที่นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นายธีรศักดิ์ วรรณสุต ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง เป็นจำเลยตามคดีหมายเลขคำที่ ปค. ๖๑/๒๕๕๑ ของศาลแพ่ง ซึ่งต่อมาในระหว่างพิจารณาศาลแพ่งได้ออกหมายห้ามชั่วคราว ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ห้ามมิให้จำเลยจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการเป็นกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยของ นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน ขณะโจทก์ยื่นฟ้อง (๑๘ มีนาคม ๒๕๕๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังมีได้ประกาศใช้บังคับจึงต้องบังคับตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ซึ่งบัญญัติ

เฉพาะกรณีการไม่รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค ให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งเพื่อส่งให้ศาลฎีกาวินิจฉัย แต่เรื่องนี้เป็นกรณารับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค กฎหมายมิได้บัญญัติให้โจทก์ต้องยื่นคำร้องหรือฟ้องต่อศาลใด ไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตราใดบัญญัติให้นายทะเบียนและคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตุลาการเช่นเดียวกับศาล ไม่มีบทบัญญัติให้คำวินิจฉัยสั่งการของนายทะเบียนหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นอันเด็ดขาดถึงที่สุด ศาลแพ่งเป็นศาลยุติธรรมที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๑ ประกอบมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อพิพาทระหว่างนายทะเบียนกับโจทก์เป็นคดีปกครอง แต่ขณะเกิดข้อพิพาทยังไม่มีการจัดตั้งศาลปกครอง ศาลแพ่งจึงสั่งให้รับคำฟ้องไว้พิจารณา เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ออกใช้บังคับแล้ว มาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๗ บัญญัติแต่เพียงว่า หากนายทะเบียนไม่รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค ให้หัวหน้าพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยชี้ขาด แต่กรณีนี้เป็นเรื่องของนายทะเบียนอยู่ระหว่างดำเนินการรับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลง เป็นคนละกรณีกับการไม่รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงซึ่งกฎหมายมิได้บัญญัติว่า กรรมการบริหารพรรคที่เป็นผู้เสียหายจะต้องยื่นคำร้องหรือฟ้องต่อศาลใด หากวินิจฉัยว่าโจทก์ไม่มีสิทธิยื่นคำฟ้อง ศาลแพ่งไม่มีอำนาจรับคำฟ้องและมีคำสั่ง อาจถือได้ว่าเป็นการจำกัดสิทธิของโจทก์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ องค์คณะผู้พิพากษาของศาลแพ่งผู้พิจารณาคดีนี้จึงได้ร่วมกันมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของโจทก์ไว้ชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษา

พิเคราะห์แล้ว มีปัญหาต้องวินิจฉัยว่า นายธีรศักดิ์ วรรณสุต ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องปฏิบัติตามหมายห้ามชั่วคราวของศาลแพ่ง ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ที่ห้ามมิให้จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการเป็นกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยของนายวัฒนา กับคณะ รวม ๑๒ คน หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง กำหนดให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง มาตรา ๑๔๕ (๓) กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจขอให้ศาลดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่การสืบสวนสอบสวนหรือวินิจฉัยชี้ขาด ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวแสดงเจตนารมณ์อย่างชัดแจ้งว่า

หากมีปัญ
การเลือก
พรรคกา
นายทะเบียน
นายทะเบียน
มีปัญหา
ซึ่งเป็นอ
ตามนัย
อำนาจ
มีผลใช้
มีผลใช้
ให้ยกเลิก
ปัญหา
โดยขอ
ยอมสิ้น
ใช้บังคับ
คณะกร
มีคำสั่ง
กับคณะ
รัฐธรรมนูญ
รัฐธรรมนูญ

การเลือก
ประชา
ลงวันที่
กรรมก

องมีสิทธิยื่น
กรรมการ
บัญญัติของ
บัญญัติว่าด้วย
ตั้งใช้อำนาจ
กรรมการการ
คดีทั้งปวง
ญัติประกอบ
คดีปกครอง
ราชบัญญัติ
ประกอบ
บริหารพรรค
นายทะเบียน
เปลี่ยนแปลง
ต่อศาลใด
ได้ว่าเป็
มาตรา ๒๕
ไว้ชั่วคราว
การเลือกตั้ง
วันที่ ๒๖
กรไทยของ
ตรา ๑๔๔
รัฐธรรมนูญ
กรรมการ
ข้อโต้แย้ง
กำหนดให้
การสืบสวน
ชัดแจ้งว่า

หากมีปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ให้คณะกรรมการ
การเลือกตั้งเท่านั้นที่จะมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น หาใช่ให้นายทะเบียน
พรรคการเมืองแต่ผู้เดียวหรือองค์กรอื่นใดมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวไม่ และการที่พรรคประชากรไทยแจ้งต่อ
นายทะเบียนเพื่อให้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค แต่นายวัฒนา กับคณะ ขอให้
นายทะเบียนระงับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามที่พรรคประชากรไทยแจ้งต่อนายทะเบียนเช่นนี้ย่อมถือได้ว่า
มีปัญหาหรือข้อโต้แย้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เกิดขึ้นแล้ว
ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น
ตามนัยมาตรา ๑๔๕ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมี
อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติดังกล่าวก็ต่อเมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
มีผลใช้บังคับแล้ว เมื่อปรากฏว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑
มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ เป็นต้นไป และพระราชบัญญัติดังกล่าวในมาตรา ๓
ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ด้วย ดังนั้น อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัย
ปัญหาหรือข้อโต้แย้งต่างๆ เกี่ยวกับกฎหมายพรรคการเมืองที่ศาลแพ่งดำเนินกระบวนการพิจารณา
โดยชอบ ตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
ยอมสิ้นสุดลงนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผล
ใช้บังคับหลังจากนั้นอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดยอมตกแก่
คณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๔๕ (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การที่ศาลแพ่ง
มีคำสั่งห้ามจำเลยจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการเป็นกรรมการบริหารพรรคประชากรไทยของ นายวัฒนา
กับคณะ รวม ๑๒ คน จนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น หลังจากพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลใช้บังคับแล้ว จึงเป็นคำสั่งที่ไม่สอดคล้องกับ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ (๓)

อาศัยเหตุผลดังได้พิจารณา จึงวินิจฉัยว่า คำสั่งห้าม นายธีรศักดิ์ วรรณสุด ประธานกรรมการ
การเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงการเป็นกรรมการบริหารพรรค
ประชากรไทยของ นายวัฒนา อัสวเหม กับคณะ รวม ๑๒ คน ตามหมายห้ามชั่วคราวของศาลแพ่ง
ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ ไม่มีผลผูกพันต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ นายธีรศักดิ์ วรรณสุด ประธาน
กรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายจุมพล ฌ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

LIRT